

Kazatel: Josef Hurta

Písně: 33, 1-4v., 313, 684, 314

Čtení: L 10, 25 – 37

Text: L 10, 33 *Ale když jeden Samařan na své cestě přišel k tomu místu a uviděl ho, byl hnut soucitem.*

Na úvod uvedu jeden netypický projev laskavého soucitu a pomoci. Jeden farář byl prý na sklonku svých let už tak zapomětlivý, že kázal tři neděle po sobě stejné kázání. Když posluchači vycházeli z kostela, každý mu při loučení s uhýbajícíma očima podal ruku a prchal pryč. Jen jeden, hnut soucitem, si vzal starého pána stranou a osvětlil mu, v jak nepříjemné situaci se on i jeho posluchači ocitli.

Soucít. Ano, to dnes vlastně bude to hlavní, s čím máme odcházet a k čemu nás podobenství o milosrdném Samařanu chce povzbudit. Soucít je tou výhybkou, která přehodila děj příběhu tak, aby neskončil tragicky. Aby se z polomrtvého nestal mrtvý a z netečných chodců vrahové. Do té chvíle je to totiž horor. Začíná výmluvnými slovesy: přepadli – okradli – zbili – nechali. Pak už to jede podle stejného vzoru: první kolemjdoucí přišel – viděl – obešel, druhý přišel – viděl – obešel. Můžeme se utěšovat: že to jsou jen dva případy ze tří, kdy byl člověk člověku lhostejný, ale potřetí že už to vyšlo. Neboli že v nouzi každý třetí pomůže. Nedělejme si však iluze. Opakuje-li se v tom příběhu stejná situace jen dvakrát, jde o vypravěčovu zkratku. Jinými slovy: takhle se to prostě stalo mockrát za sebou. Zdá se vám to přehnané? Ve Spojených státech na princetonské univerzitě vybrali výzkumní pracovníci mezi studenty teologie dobrovolníky, kteří dostali za úkol přednést kázání „O milosrdném Samařanovi“. Prý za účelem výzkumu komunikace. Studenti se pak měli na určenou hodinu dostavit do střediska, kde měli obdržet videonahrávku svého kázání, ale vše bylo zinscenováno tak, aby cestou narazili na neznámého člověka, který ležel v průchodu ulice a byl ve zjevně zbědovaném stavu. Devadesát procent studentů tohoto člověka minulo bez zastavení a ponechalo bez jakékoliv pomoci.

Mohli bychom teď zkoumat, proč tomu tak bylo. Jaké měli všichni ti neteční důvody, že se nezastavili a nepomohli. Ale podobenství to neřeší. Zato si všímá motivů člověka, který se zachoval jinak – Samařana. Přišel – viděl – a byl pohnut soucitem. Jakási emoce mu zabránila jej obejít. Něco v jeho nitru se vzedmulo. Na emoce býváme opatrní – hlavně jednat bez emocí, říkáme, věcně a v klidu. A tak se ptáme: Co to je za hnutí mysli či srdce, co to je za děj, který člověka přiměje vstoupit do nouze druhého, po které mu vlastně nic není? Je zajímavé, že evangelista Lukáš ten termín „hnutí soucitem“ použil ve svém evangeliu jen na třech místech. Jednou v příběhu vdovy z Naim, která právě pochovává svého jediného syna. Ježíš je tam svědkem pohřebního průvodu, a je situací vdovy natolik pohnut soucitem, že jde, vzkřísí mrtvého a vrátí ho matce. Druhý případ se týká našeho Samařana. A potřetí je takový okamžik popsán v podobenství o marnotratném synu, když otec v dálce spatří marnotratného syna, je pohnut soucitem a běží mu vstříc. Tím otcem je v podobenství jednoznačně myšlen Bůh. Hnutí soucitem jsou tedy: Bůh, Ježíš a překvapivě Samařan. Můžeme v podstatě říci, že „hnutí soucitem“ má svůj původ v Bohu. Jde tu o Boží děj, děje se tu něco mezi nebem a zemí. Soucít je prostě Boží! „Boží“ neznamená být „cool“, „Boží“ neznamená být „v pohodě“. Nic z toho mě nedokáže pohnout, abych se sehnul k člověku, který je na dně. Boží je „mít soucít“. Ten hýbe světem, ten drží svět při životě. Ale zároveň nám Ježíš svým podobenstvím i vlastním jednáním ukazuje, že tahle

Boží emoce – soucit – je zároveň docela lidská. Je to něco důvěrně známého. Lidé jsou schopni soucitu, není to jen nějaký nadpozemský nedosažitelný ideál. Ovšem když dáme této lidské emoci průchod, začnou se dít věci s nadpozemskou, Boží silou. A tak, nebojme se soucitu. Soucit není slabost, soucit je síla. Samařan přece nebyl žádný sentimentální slaboch, nýbrž projevil odvahu. Svým soucitem přemohl strach, že by lupiči mohli přepadnout také jeho. Svým soucitem možná přemohl i strach, že ho takhle dobročinná akce bude stát víc, než by chtěl. Nebo strach, že něco zmešká, že nestihne, co si naplánoval, a možná přemohl i strach, že se zesměšní před druhými a bude za hlupáka. To všechno ustoupilo do pozadí, protože takové hnutí soucitem je prostě síla.

A tak zbývá už jen jedna důležitá otázka: Jak dát té síle průchod v našem životě? Jak v sobě pěstovat schopnost soucítit a jak se nechat pohnout k činu? Jak neotupět tak, že ze sebe místo soucitu vydolují jen jakési zdvořilostní vyjádření lítosti? Jedna možnost je ta, kterou právě děláme – znovu a znovu si ten příběh stavět před oči a konfrontovat se s ním. Připomínat si ten biblický horor s dobrým koncem a hledat v něm i sebe. Druhá možnost je taky užitečná a napovídá nám ji už to samotné slovo sou–cit, tedy spolu–cítění, zkoušet se vcítit, jak by mi asi bylo, být tím přepadeným člověkem. Jak by mi bylo, kdybych byl na dně jako ten zbitý, jak by mi bylo, kdybych byl takhle osamělý, takhle nemocný, takhle bezradný.

Ano, tohle všechno je jistě užitečné. Jenže tohle všechno přece nejspíš znali i ti, co přišli – viděli – a obešli. Kněz a levita přece nebyli žádní nelidové, sloužili v chrámě, znali Mojžíšův zákon, takže soucit a pomoc zraněnému pro ně měly být samozřejmostí. Stejně jako těch devadesát procent bohoslovců – nechce se věřit, že by to byli samí bezcitní barbaři, jistě to byli kultivovaní lidé, schopní empatie. A navíc, podobenství o Samařanu jim čerstvě rezonovalo v hlavě! Něco napovídají výsledky onoho průzkumu: Tehdy se při podrobnějším zkoumání s překvapením zjistilo, že jednání studentů nezáviselo na jejich morální zralosti či kvalitě víry, ale že je ovlivnil jeden zdánlivě bezvýznamný faktor: čas. Čím víc měli studenti pocit, že už nemají dost času nebo že už takříkajíc „nestíhají“, tím větší měli tendenci zbědovaného člověka obejít. Naopak čím víc měli pocit, že mají času dostatek, tím větší projevovali ochotu zastavit se a pomoci. Ukazuje se tu podivný nepřítel – spěch. A my stále někam spěcháme! Uspěchaná doba prostě nepřeje soucitu ani milosrdenství.

Když to všechno shrnu ve čtyřech větách: Soucit je lidská emoce od Pána Boha. Dovede být silná tak, že umí námi pohnout vstříc člověku v nouzi. Je důležité soucit v sobě nepotlačovat, ale naopak probouzet a posilovat. A v neposlední řadě je potřeba s ním v našem běžném denním režimu počítat, ne jako se zdržením, ale jako s přirozenou náplní našeho času.

Modlitba: *Děkujeme ti, Pane, za dar soucitu. A pomoz nám, ať se z našeho života nevytratí. Amen.*

Přímlovná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, prosíme za ty, kteří byli napadeni lidskou zlobou a nenávistí. Myslíme na ty, kteří mají odvahu se jí postavit. Prosíme za ty, které trápí příliš těžké břímě. Myslíme na ty, kterým to není jedno, a mají s nimi soucit. Prosíme za nemocné, trpící tělesnou či duševní bolestí. Myslíme na ty, kteří svůj čas věnují na její zmírnění. Prosíme za lidi, kteří nás potřebovali, a my jsme je obešli. Myslíme na ty, kteří neobešli nás. Prosíme za ty, s nimiž jsme si lidsky vzdálení. Myslíme na ty, kteří mezi námi přesto dovedou budovat mosty. S pevnou nadějí tvého soucitu, který nám prokazuješ, připojujeme své prosby k modlitbě, kterou známe od tebe: Otče náš...*